

Název textu

Metody manipulace ve veřejné diskuzi

Plná citace:

Aktivita vychází z webové stránky „Anatomie lži – Jak se nenechat zmanipulovat v informační válce v online prostoru“ a videa „Jak se staví lež a jak pracují dezinformátoři“ na webu a YouTube kanále Badatele.net, jejichž autorem je novinář a badatel Jaroslav Mareš

Odkaz:

<https://badatele.net/anatomie-lzi-jak-se-nenechat-zmanipulovat-v-informacni-valce-v-online-prostoru/>

<https://www.youtube.com/watch?v=8UwS4Oe6M0o>

(Časový rozsah videa je cca 1,5 hodiny, doporučený úvodní referát je dlouhý 45 minut, následuje diskuze s diváky. Aby se referát vešel do vyučovací hodiny i s krátkým komentářem učitele, je možné vyřadit úvod k videu a začít až v čase 7:50; referát končí v čase 51:25)

Hlavní témata:

Manipulace

Dezinformace

Fake news

Komentář/Shrnutí:

Webové stránky a video zajímavým a přístupným způsobem představují nejčastější techniky manipulace, se kterými pracují dezinformátoři ve veřejné debatě. Autor se setkal s manipulací ve své profesi novináře i autora videí na YouTube, proto na základě svých zkušeností a pomocí konkrétních citací komentářů nebo zpráv od dezinformátorů představuje, jak rozeznat jednotlivé techniky manipulace a jak se proti nim bránit.

K videím je vhodné připojit úvodní komentář o zneužívání jinak velmi důležité svobody slova a o pravděpodobných cílech dezinformátorů, které jsou uvedeny v úvodu textu na zmíněných webových stránkách.

Tipy do výuky:

V případě možnosti většího rozsahu (3 vyučovací hodiny) může učitel na jedné hodině se studenty diskutovat témata manipulace, dezinformací a fake news, čímž vytvoří úvodní základ pro sledování videa. Následující hodinu je možné věnovat samotnému videu, po jehož shlédnutí je vhodné studentům poskytnout také uvedenou adresu na webové stránky, kde si mohou nastudovat písemný souhrn jednotlivých technik. Na následující hodině může probíhat diskuze kolem těchto otázek:

- 1) Jaké manipulativní techniky zazněly ve videu?
 - 2) Co je cílem těchto technik?
 - 3) Jak se proti nim můžete účinně bránit?
-

4) Setkali jste se někdy v diskuzi nebo i v běžném životě s některou z těchto technik? Co bylo jejím cílem a bránili jste se proti ní nějakým způsobem?

Je vhodné poznamenat, že s manipulací se v menší či větší míře setkáváme i v běžném životě (v práci, od kamarádů apod.), její dosah však není tak společensky zničující jako v případě fake news. Přesto je pozitivní umět i takovou manipulaci rozeznat a vhodným způsobem se proti ní bránit.

V případě potřeby stručnějšího představení dané problematiky (v 1 vyučovací hodině) je možné pracovat pouze s textem a video doporučit studentům ke shlédnutí doma (případně jim ho zadat jako domácí úkol před danou hodinou). Po úvodním komentáři učitele si studenti na webu najdou daný text (nebo ho dostanou vytištěný učitelem) a postupně procházejí a diskutují jednotlivé manipulační techniky kolem těchto otázek:

- 1) Co je cílem těchto technik?
- 2) Jak se proti nim můžete účinně bránit?
- 3) Setkali jste se někdy v diskuzi nebo i v běžném životě s některou z těchto technik? Co bylo jejím cílem a bránili jste se proti ní nějakým způsobem?

Diskuzi se studenty je možné doplnit a ozvláštnit dalšími konkrétními příklady manipulativních zpráv nebo vyjádření. Pokud je manipulativní technika obsažena v delší zprávě, je možné ji zapojit do výuky jako podklad pro samostatnou práci studentů, kteří by v textu mohli hledat zmíněné techniky. K tomuto účelu by mohly sloužit zprávy ze známých dezinformačních nebo manipulativních zpravodajských webů nebo od podobně zaměřených politických stran a hnutí. V případě jejich využití je však nutné studenty důrazně upozornit, že jde o dezinformace a manipulaci, které mají za cíl uvést v omyl nebo znejistit jejich čtenáře.

Autor: David Hána
